

УДК 811.161.2:81

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1\(44\).211013](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1(44).211013)

ВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ТА ПРИЙОМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГУМОРИСТИЧНОГО ТА КОМІЧНОГО ЕФЕКТІВ У АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Назаренко О.І.

старший викладач, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Нестеренко О.Є.

викладач, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Дана стаття присвячена проблемі лінгвістичної реалізації гумористичного та комічного ефектів у американському політичному дискурсі. Гумор є складним і широкорозповсюдженим явищем у нашому житті, і тому він досліджується різними галузями наукового знання: психологією, філософією, соціологією. Лінгвістика також зробила значний внесок у вивчення гумору, зосереджуючи свою увагу на різних аспектах, а особливо на когнітивному. Застосування таких понять когнітивної лінгвістики, як схеми, фрейми, сценарії, когнітивні моделі дозволяють пояснити глибокі ментальні процеси гумору, а саме його виникнення під час розпізнавання мозком людини когнітивних структур. Саме когнітивні здібності людини дають можливість сприймати і створювати комічне, базуючись на спогадах, асоціаціях, сприйнятті метазначень. Гумор, будучи багатогранною категорією, не може існувати поза комунікативною ситуацією, що створюється людиною, тому в сучасній лінгвістиці предметом вивчення все частіше стає дискурс – процес природньої комунікації людей. Одним із поширених шляхів реалізації гумору є створення мовленнєвих структур, які, в свою чергу, презентують результат дискурсивної діяльності мовної особистості. Разом із цим вони дозволяють судити про індивідуальні особливості комунікативної компетенції їх творця, про латентні процеси його мовної свідомості. Лінгвальні шляхи створення гумористичного у зазначеному вище різновиді дискурсу є дуже різноманітними і досягаються за рахунок використання особливих прийомів на різних мовних рівнях (лексичному, фонетичному), оскільки автори намагаються задіяти усі ресурси для максимального ефекту. Найпоширенішими засобами створення комічного та гумористичного ефектів у американському політичному дискурсі є: 1. використання тропів (метафори, метонімії, гіперболи) 2. застосування порівняння 3. використання фонетичних засобів.

Ключові слова: гумор, реалізація гумористичного та комічного ефектів, політичний дискурс, метафора, метонімія, гіпербола, порівняння, фонетичні засоби.

ВЕРБАЛЬНЫЕ СРЕДСТВА И ПРИЕМЫ РЕАЛИЗАЦИИ ЮМОРИСТИЧЕСКОГО И КОМИЧЕСКОГО ЭФФЕКТОВ В АМЕРИКАНСКОМ ПОЛИТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

Назаренко О.И.

старший преподаватель,

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

Нестеренко О.Е.

преподаватель, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

Данная статья посвящена проблеме лингвистической реализации юмористического и комического эффектов в американском политическом дискурсе. Юмор является сложным и широкораспространенным явлением в нашей жизни, и поэтому его исследуют в различных областях научных знаний: в психологии, философии, социологии. Лингвистика также сделала большой вклад в изучение юмора, сосредотачивая свое внимание на разных аспектах, а особенно на когнитивном. Использование таких понятий когнитивной лингвистики, как

схемы, фреймы, сценарии, когнитивные модели позволяет объяснить глубокие ментальные процессы юмора, а именно его появление во время распознавания мозгом человека когнитивных структур. Именно когнитивные способности человека дают возможность воспринимать и создавать комическое, основываясь на воспоминаниях, ассоциациях, восприятии метазначений. Юмор, будучи многогранной категорией, не может существовать вне коммуникативной ситуации, которая создается человеком, поэтому в современной лингвистике дискурс, процесс естественной коммуникации людей, все чаще становится предметом изучения. Одним из распространенных путей реализации юмора является создание речевых структур, которые, в свою очередь, представляют результат дискурсивной деятельности личности. Вместе с тем, они позволяют судить об индивидуальных особенностях коммуникативной компетенции их создателя, о латентных процессах его языкового сознания. Лингвальные способы создания юмористического в упомянутом выше виде дискурса являются очень разнообразными и достигаются за счет использования особенных средств на разных языковых уровнях (лексическом, фонетическом), так как авторы задействуют все возможное для создания максимального эффекта. Самыми распространенными способами создания комического и юмористического эффекта в американском политическом дискурсе являются: 1. тропы (метафора, метонимия, гипербола) 2. использование сравнения 3. использование фонетических средств.

Ключевые слова: юмор, реализация юмористического и комического эффектов, политический дискурс, метафора, метонимия, гипербола, сравнение, фонетические средства.

VERBAL MEANS AND WAYS OF HUMOROUS AND COMIC EFFECT ACTUALIZATION IN AMERICAN POLITICAL DISCOURSE

Nazarenko O.

senior lecturer, Kyiv National Taras Shevchenko University

Nesterenko O.

lecturer, Kyiv National Taras Shevchenko University

The article is devoted to the problem of linguistic actualization of humorous and comic effects in American political discourse. Humour is a complicated and wide-spread phenomenon of our life, and that is why it is studied in different branches of science: psychology, philosophy, sociology. Linguistics also has made a great contribution to humour research focusing on different aspects and on cognitive one in particular. Using such notions of cognitive linguistics as schemes, frames, scripts, cognitive models makes us understand mental processes of humour, particularly its formation during our brain identification of cognitive structures. Just cognitive abilities of a person enables them to comprehend and create the comic, and these abilities are based on memories, associations, comprehension of metameanings. Being a multifaceted category humour cannot exist beyond a communicative situation created by a person that is why discourse as a process of natural human communication has become an object of thorough research in modern language studies. One of the widespread ways of humour actualization is creating speech structures which, on the other hand, show the result of a person's discursive activity. At the same time they make it possible to appraise the individual peculiarities of their creator communicative competence, their latent processes of language consciousness. Verbal ways of making the humorous in the above-mentioned type of discourse are different and the effect is produced by using these ways at different language levels (lexical, phonetic) as authors do their best to produce a powerful effect. The commonest means of producing comic and humorous effects in American political discourse are: 1. figures of speech (metaphor, metonymy, hyperbole) 2. using comparison 3. using phonetic means.

Key words: humour, producing comic and humorous effects, political discourse, metaphor, metonymy, hyperbole, comparison, phonetic means.

Вступ. Останнім часом у науковому середовищі спостерігається значний інтерес до дослідження гумору, особливо актуалізації гумору у різних мовних жанрах. Спілкування в наш час стає більш іронічним, що пов'язано із полегшенням обміну інформацією та ознайомленням із зразками культури завдяки популяризації освіти та розвитку засобів масової комунікації, як результат зростає кількість гумористичного переосмислення традиційно серйозних жанрів, і політичний жанр не є винятком. А оскільки досягнення гумористичного ефекту може бути здійснене лише в мовленні, то вивчення характеру та особливостей мовних засобів, які застосовуються для актуалізації вище згаданого ефекту, є важливою проблемою.

Саме тому, **метою** даної статті є аналіз та дослідження мовних засобів досягнення комічного та гумористичного ефектів у американському політичному дискурсі. Проблеми вивчення та дослідження мовних засобів та прийомів реалізації комічного та гумористичного присвячені роботи таких видатних лінгвістів, як С.Аттардо, А.Кьостлера, Д.Дорфлеса, В.Раскіна, А.Кларка, І.Арнольд, Н.Арутюнової, А.Карасика та інших, саме вони стали теоретико-методологічною основою для дослідження особливостей використання різноманітних мовних шляхів для актуалізації гумористичного ефекту в американському політичному дискурсі.

Результати і обговорення. Гумор – це складне явище, яке охоплює багато сторін людської життєдіяльності. Гумор виступає у ролі невід'ємної частини життя як усього суспільства, так і окремого індивіда. Гумор – незмінний компонент буття та елемент творчого та освітнього процесів. Окрім цього, гумор визнається однією із характеристик людини поряд із мовленням та здібностями до математики (Mulkaу 1988: 57). Роль гумору в житті людини та суспільства дозволяє назвати цей феномен актуальним напрямком у світлі сучасної антропоцентричної парадигми. Не дивлячись на широке розповсюдження гумору у нашому житті, а швидше за все, саме тому, однозначного тлумачення цього терміна немає до цього часу. Різні галузі наукового знання розуміють його по-різному, залежно від їхньої наукової специфіки.

Найбільш загальне означення пропонує філософія, в рамках якої гумор розуміється як деяке парадоксальне явище дійсності, в якому об'єднане серйозне і несерйозне, із значним переважанням останнього (Губский, Кораблева, Лутченко 2012:533). В естетиці гумор розглядається як незлобливо-глузливе ставлення до чогось, і разом з цим підкреслюються такі неодмінні властивості гумору, як тактовність та доброзичливість. Гумор має породжувати сміх, але не образу, таким є його естетичне розуміння (Борев 1989:16). Соціологічне визначення гумору, не вступаючи у протиріччя із попередніми двома, на перший план висуває його соціальну роль – доброзичливо-глузливе ставлення до чогось, незлобливе та м'яке висміювання недоліків та слабкостей індивіда, групи, суспільства (Mulkaу 1988:47). В психології гумор трактується як захисний психічний механізм, який проявляється у прихованні індивідом від себе та оточуючих недосягнутої мети, яка пересувається у несвідоме (Зинченко, Мещеряков 2008: 833).

Таким чином, поняття та властивості гумору трактуються по-різному у різних науках, і кожне трактування не суперечить, а навпаки, доповнює одне одного, додаючи певні важливі моменти для усвідомлення цього явища, в тому числі і як лінгвістичного.

Розмірковуючи про сутність мови, сучасні лінгвісти прийшли до висновку, що безліч мовних характеристик можна звести до ознак мовної свідомості та комунікативної поведінки. В першому випадку нас цікавить те, яким чином за допомогою мови людина інтерпретує дійсність, як здійснюється категоризація світу, ці проблеми складають суть когнітивної лінгвістики. У другому випадку ми звертаємо увагу на ситуацію спілкування, на те, яким чином здійснюється взаємовплив людей у процесі комунікації, ці процеси розглядаються в рамках комунікативної лінгвістики, прагмалінгвістики та теорії дискурсу. Ці напрямки науки про мову, зорієнтовані на виявлення характеристик комунікативної поведінки, у багатьох аспектах перетинаються. Їх специфіка, головним чином, полягає в тих теоріях і концепціях, які були розроблені для вивчення комунікативної практики та її когнітивного компоненту.

Таким чином, лінгвістика зробила значний внесок у вивчення гумору, зосереджуючи увагу на семантичному, семіотичному, лінгво-літературному, текстовому, психолінгвістичному та когнітивному аспектах. Застосування таких понять когнітивної лінгвістики, як схеми, фрейми, сценарії, когнітивні моделі дозволяють пояснити глибокі ментальні процеси гумору, а саме його виникнення під час розпізнавання мозком людини когнітивних структур. Саме когнітивні здібності людини дають можливість сприймати і створювати комічне, базуючись на спогадах, асоціаціях, сприйнятті метазначень.

А. Кларк, відомий своїми видатними досягненнями у вивченні гумору з точки зору когнітивної лінгвістики, стверджує, що почуття гумору людини є не лише здатністю сприймати та створювати кумедне, але також є значним стимулом когнітивної активності мозку, що іще раз підтверджує важливість розвитку когнітивної лінгвістики та дослідження гумору з використанням її механізмів. «Головним чином, гумор є обробкою інформації, яка прискорює ті наші здібності, які надають нам змогу аналізувати отриману інформацію та маніпулювати нею» (Clarke 2009:12).

Наявність комічної інформації базується на поєднанні двох матриць (фреймів, сценаріїв). У результаті переходу від однієї матриці до іншої хід думок рецепієнта змінюється і, як результат, порушується стандартна схема сприйняття інформації, що і призводить до появи гумористичного ефекту.

В когнітивній лінгвістиці механізми сприйняття гумору розглядаються незалежно від видів гумору або прийомів, які використовуються для створення гумористичної ситуації. У свідомості людини знаходиться велика кількість когнітивних структур, що складаються із дрібніших одиниць, також частина таких структур потрапляє до нашої свідомості ззовні. І саме ці структури опрацьовують та класифікують усю інформацію, включаючи кумедну та гумористичну. "Оскільки ми розглядаємо процес сприйняття всієї інформації, то результатом буде реінтеграція усіх джерел кумедного та усіх причин, що

спричиняють сміх, розкриваючи таким чином наші здібності до більш широкого розуміння та аналізу гумору, ніж передбачає звичайний жарт» (Clarke 2009: 16).

Гумор, будучи багатогранною категорією, не може існувати поза комунікативною ситуацією, що створюється людиною. Довгий час аналіз лінгвокультурних аспектів мовної свідомості проводився на лексичному рівні, тому що слово розглядалось як головний засіб доступу до єдиної інформаційної бази людини. Однак, такий аналіз не дозволяє повністю виявити відмінності в когнітивній базі комунікантів та пояснити культурно обумовлену комунікативну поведінку окремого індивіду як представника соціокультурної спільноти, оскільки для доречного використання мови у комунікативній ситуації недостатньо лише знати значення слів та граматичних правил. Особливе значення мають також такі фактори, як знання ціннісних орієнтирів, що є прийнятними у певній мовній культурі, установок та припущень, дозволених відхилень від існуючих норм і ролей соціальної поведінки.

В сучасній лінгвістиці предметом вивчення все частіше стає дискурс – процес природної комунікації людей. За Р. Водак, «дискурс – це мова, що використовується у мовленні та письмі – як форма «соціальної практики». Дискурс як соціальна практика передбачає діалектичний взаємозв'язок між певною дискурсивною подією і ситуацією (ями), інститутом (ами), і соціальною структурою (ами), які задають його структуру – вони формують дискурсивну подію, але також дискурсивна подія формує їх» (Wodak 1997:6). Тут дискурс є фактором, який конституює реальність. При цьому особистість розглядається як активний носій суспільної та індивідуальної свідомості. Оскільки процес комунікації не може бути адекватно описаним без розуміння когнітивних процесів, які мають місце в свідомості учасників спілкування при породженні та сприйнятті мовлення, стає необхідним вивчення ментальних репрезентацій параметрів комунікації. У цьому випадку лише когнітивно-комунікативний аналіз дискурсу надає таку можливість, тому що він передбачає різнобічне висвітлення як когнітивних, так і комунікативних функцій дискурсу.

Одним із поширених шляхів реалізації гумору є створення мовленнєвих структур, які, в свою чергу, презентують результат дискурсивної діяльності мовної особистості. Разом із цим вони дозволяють судити про індивідуальні особливості комунікативної компетенції їх творця, про латентні процеси його мовної свідомості.

В роботах сучасних учених, які присвячені дослідженню гумору, можна відмітити тенденцію до позитивної оцінки діяльності суб'єкта, який іронізує, обов'язковими компонентами образу якого є самореалізація, інтелект, самостійність, комунікабельність, енергійність, ентузіазм та винахідливість. «Почуття гумору трактується як «суспільний інтелект», який мають «складні» особистості, які здатні глибоко проникати в суспільні проблеми та уважно аналізувати суспільні інтереси» (Рюмина 2003:126). Така трактовка суб'єкта, який сміється, пов'язана із зміною розуміння самої категорії гумору. Сміх перетворюється на «екзистенціальну характеристику буття людини та її умонастрою» (Рюмина 2003:299). Гумор стає універсальною категорією і

знаходить своє вираження в усіх аспектах сучасної дійсності в житті людини, навіть у тих сферах життя, для яких гумор не був початково притаманним: у освіті, дипломатії, торгівлі, і, навіть, політиці. Звідси розвивається сучасна тенденція інкорпорування гумору у різноманітні дискурсивні утворення «серйозного» типу (політичний, новинний) дискурс. При цьому комічний зміст завжди підпорядкований головному дискурсу у змістовному та структурному плані.

У запропонованій статті ми зробили спробу дослідити шляхи та способи створення гумористичного ефекту в англomовному політичному дискурсі. Ми можемо зазначити, що лінгвальні шляхи створення гумористичного у зазначеному вище різновиді дискурсу є дуже різноманітними і досягаються за рахунок використання особливих прийомів на різних мовних рівнях (лексичному, фонетичному), оскільки автори намагаються задіяти усі ресурси для максимального ефекту. Одним із найпоширеніших способів створення гумористичного ефекту є застосування тропів.

"But, you know, Trump voters—really? A racist, a liar, a tax cheat, a draft-dodger, a deadbeat, a Russian agent, and a rapist. You know we're a nuclear and mighty power, right? These are red flags." — Bill Maher (метафора: red flags – ознака тривоги та небезпеки) (1).

Donald Trump has a fear of downward slopes. Particularly his approval rating. – Daniel Kurtzman (метафора: downward slopes – рейтинг політика, який постійно понижується) (2).

"North Korea conducted a nuclear test and the blast was surprisingly small. Apparently, whatever is made in North Korea is a dud." - Conan O'Brien (метафора: dud – підробка, невдача, зброя, яка не спрацьовує) (3).

"Syrian President Assad crossed a red line. He used chemicals weapons. Using harmful chemicals to hurt your own people – who does he think he is, Monsanto?" - Bill Maher (у даному жарті гумористичний ефект досягається двома шляхами: 1. метафора – to cross a red line – перейти межу, яку не можна переходити ні за яких обставин 2. використання власної назви Monsanto – компанія, яка виготовляє хімічні добрива, що є шкідливими для здоров'я людей, і які спричинили серйозні захворювання у цілому ряду споживачів продукції цієї компанії) (4).

"They doubt if North Korea has set off a nuclear bomb. Now they say the seismic tests were inconclusive. So basically we have no idea whether they did it or not – but I think as the Bush administration calls it, 'a slam dunk.'" - Bill Maher (3) (метафора: a slam dunk – гарантований успіх або результат; оригінальне значення – влучне попадання м'яча у корзину при грі у баскетбол).

"Donald Trump is out of the country, but his scandals aren't. On Monday, it was revealed that Trump asked two intelligence chiefs to deny that his campaign had any ties to Russia. This is shocking. I'm not saying Trump is participating in a cover-up, but I'd say he is participating in some kind of weird comb-over." – James Corden (5) (метафора: comb-over - тип чоловічої зачіски, яку має президент Трамп, і мета якої приховати лисину, так само, як він намагається приховати свої зв'язки із Росією).

Republicans must realize that scandals don't weaken Hillary Clinton, they only make her stronger. Travelgate, the Rose Law Firm, Whitewater, Vince Foster, Monica Lewinsky...Hillary Clinton eats scandals for breakfast. If the Republicans keep this up she'll not only be President, she'll appoint Bill to the Supreme Court." – Bill Maher (6) (метафора: Hillary Clinton eats scandals for breakfast).

"Over the weekend, three pages of Donald Trump's 1995 tax return were leaked, revealing that he declared a \$916 million loss from his three Atlantic City casinos. That's right. Donald Trump lost money on casinos. You know what they say, 'The house always loses.'" — Stephen Colbert (1) (метонімія: house тут має значення «казино», «гральний будинок»).

"Donald Trump is so privileged that the first job he ever had to apply for was president of the United States." — Stephen Colbert (1) (в даному жарті ми спостерігаємо вживання такого тропу, як гіпербола. Значимість та привілейованість президента Трампа навмисно перебільшується, і завдяки цьому його постать виглядає комічно).

Порівняння також широко застосовуються для створення комічного ефекту:

"Trump's campaign manager, Kellyanne Conway, said this morning that Republicans should decide whether or not they support Donald Trump and 'stop pussyfooting around.' That's the worst choice of words since Abraham Lincoln said, 'I need slavery like I need a hole in the head.'" — Seth Meyers (1) (автор жарту порівнює слова керівника виборчої кампанії Трампа, які у даній ситуації є недоречними, із відомим висловом шістнадцятого президента Сполучених Штатів, борця із рабством, одним із найпрогресивніших американських політиків Авраама Лінкольна).

"A lot of Americans don't understand the role of the queen. The queen is merely a figurehead. She wields no real political power. Or, as we call it in this country, the vice president." - Jay Leno (7) (у цьому жарті порівнюється відсутність політичної влади у королеви Великої Британії із схожим статусом віце-президента США).

"Stocks are dropping like a Super Bowl ring into Vladimir Putin's pocket. That is how bad it was." – Jay Leno (8) (в даному випадку комічний ефект досягається двома способами 1. метафора dropping stocks 2. порівняння: акції, що падають порівнюються із обручками-сувенірами, які видаються кожному члену футбольної команди, яка перемогла у фінальному матчі Національної футбольної ліги).

"Trump loves capitalism but hates free trade, which is like being a Destiny's Child fan who hates Beyoncé." - Alex Kealy (9) (даний жарт полягає у порівнянні нерозривного зв'язку капіталізму та вільної торгівлі із популярним американським жіночим гуртом Destiny's Child, який не можна уявити без його солістки, популярної співачки Бейонсе).

"Trump's nothing like Hitler. There's no way he could write a book." – Frankie Boyle (2) (комізм даної ситуації полягає у порівнянні недостатньо освіченого президента Трампа, який є схильним до авторитарної форми правління та

дозволяє собі расистські коментарі, із такою одіозною, але все таки освіченою постаттю, як Гітлер).

І варто відмітити, що каламбур та гра слів відіграють не останню роль у створенні комічного ефекту.

"Kate Middleton went into labor this morning in London. When the rest of the royal family heard, they were like, 'Oh my God. What's labor?'" - Jimmy Fallon (7) (каламбур, який базується на двох різних значеннях слова "labor": 1.пологи 2.праця).

"Actually, a lot of people were betting on the name of the royal baby. Those people have a name, too. They're called gambling addicts" - Jimmy Fallon (7) (каламбур: "name" – перше значення «ім'я людини», друге значення – «назва чогось або когось»).

"North Korea threatened to launch a missile at South Korea. North Korea backed down after South Korea threatened to launch a sequel to Style.'Gangnam" – Conan O'Brien (3) (у жарті, наведеному вище, комічний ефект досягається двома шляхами: 1. каламбур: дієслово "launch" вживається у двох значеннях – «запускати (ракету) та «розпочинати щось нове» 2. порівняння: результат можливого ракетного бомбардування порівнюється із випуском нової мелодії "Gangnam Style").

"Republicans are already trying to paint Hillary Clinton as too old to be president. In fact, a new ad claims she's so old that she could be a Republican." – Conan O'Brien (6) (у даному випадку автор вдається до гри слів "old" та "republican", тим самим підкреслюючи, що провідні члени республіканської партії є немолодими людьми, і тому їхня критика віку Гіларі Клінтон виглядає абсурдною).

"Vice President Joe Biden said today that 'Syria must be held accountable.' Unfortunately, the Obama administration has never employed an accountant, so they have no idea how to do that." – Jay Leno (4) (у даному випадку ми також спостерігаємо каламбур, що базується на багатозначності слів: 1. "accountable" – підзвітний 2. "accountant" – бухгалтер).

Часто автори політичних жартів вдаються до застосування фонетичних засобів, які також є достатньо ефективними для отримання комічного ефекту:

"Our government always struck me as having many layers. But I no longer think that, not after this email from an associate in another country: "I demonstrated the product to the Minister of Defiance and his Chief of Stuff." – Montri Thipsorn (9) (гумористичний ефект досягається за допомогою вживання омофонів: Minister of Defiance (замість Minister of Defence) та Chief of Stuff (замість Chief of Staff).

Висновки. Таким чином, ми можемо зазначити, що останнім часом гумор став невід'ємною частиною американського політичного дискурсу, а комічний ефект досягається за допомогою реалізації широкого спектру мовних засобів. Детально розглянувши та проаналізувавши американські політичні жарти, було відмічено, що найчастотнішими лінгвальними засобами досягнення гумористичного ефекту є: 1. використання тропів (метафора, метонімія, гіпербола) 2. використання порівняння 3. задіяння фонетичних засобів.

Перспективу подальших досліджень проблеми вбачаємо у вивченні та аналізі застосування усіх можливих мовних способів досягнення гумористичного ефекту у різних видах дискурсу.

Список літератури

- Борев Ю.Б. Комическое. М.: Искусство, 1989. 272 с.
Рюмина М.Т. Эстетика смеха. Смех как виртуальная реальность. М.: Эдиториал УРСС, 2003. 320 с.
Clarke A. The Eight Patterns of Humour. Cumbria.UK. Pyrrhic House, 2009. 121 p.
Mulkay M. On Humour: It's Nature and Place in Modern Society. Cambridge. Polity Press, 1988. 240 p.
Wodak R. Gender and Discourse. London: Sage Publications, 1997.303p.

СЛОВНИКИ

- Губский Е.Ф., Кораблева Т.В., Лутченко В.А. Философский энциклопедический словарь. М.: Инфра, 2012. 570 с.
Зинченко В.П., Мещеряков Б.Т. Большой психологический словарь. СПб.: Прайм-Еврознак, 2008. 868 с.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. <https://www.liveabout.com/best-donald-trump-jokes-3991720>
2. <https://inews.co.uk/light-relief/jokes/donald-trump-jokes-comedians-511993>
3. <https://www.liveabout.com/north-korea-jokes-2734549>
4. <https://www.liveabout.com/best-syria-jokes-2733933>
5. <https://www.liveabout.com/best-trump-russia-scandal-jokes-4141127>
6. <https://www.liveabout.com/funny-hillary-clinton-jokes-2734378>
7. <https://www.liveabout.com/royal-family-jokes-2733944>
8. <https://www.liveabout.com/vladimir-putin-jokes-2733954>
9. <https://www.rd.com/funny-stuff/political-jokes/1/>

References

- Borev, Iu. B. (1989). Komicheskoe. M.: Iskusstvo.
Ryumina M.T. (2003). Estetyka smeha. Smeh kak vIRTUALnaia realnost. M.: Editorial URSS, 2003.
Clarke A. (2009) The Eight Patterns of Humour. Cumbria.UK. Pyrrhic House.
Mulkay M.(1988). On Humour: It's Nature and Place in Modern Society. Cambridge. Polity Press.
Wodak R. (1997) Gender and Discourse. London: Sage Publications.
Hubskeyi E.F., Korableva T.V., Lutchenko V.A. (2012) Filosofskiy entsyklopedycheskyi slovar. M.: Infra.
Zinchenko V.P., Meshcheriakov B.T. (2008) Bolshoi psyholohicheskyi slovar. SPB.: Praim-evroznaк.

Sources of illustrative material

1. <https://www.liveabout.com/best-donald-trump-jokes-3991720>
2. <https://inews.co.uk/light-relief/jokes/donald-trump-jokes-comedians-511993>
3. <https://www.liveabout.com/north-korea-jokes-2734549>
4. <https://www.liveabout.com/best-syria-jokes-2733933>
5. <https://www.liveabout.com/best-trump-russia-scandal-jokes-4141127>
6. <https://www.liveabout.com/funny-hillary-clinton-jokes-2734378>
7. <https://www.liveabout.com/royal-family-jokes-2733944>
8. <https://www.liveabout.com/vladimir-putin-jokes-2733954>
9. <https://www.rd.com/funny-stuff/political-jokes/1/>

Стаття надійшла до редакції 30.05.2020 р.